

Rinnande vatten

Mellanljusnan är en outbyggd del av Ljusnan. Under 1970-talet fanns planer på utbyggnad men regeringen sa nej, bland annat tack vare högljudda protester. Det fritt strömmande vattnet är mycket värdefullt för många arter. Den sällsynta flodpärlmusslan trivs bäst när det är fart på vattnet. Sand- och grusbottnar i strömmande vatten är perfekta lekmiljöer för harr och öring när de ska para sig.

Spår efter flottning

Ljusnan var förr en viktig flottled. För att underlätta transporten av timmer byggdes ledarmar, så kallade stenkistor, utmed stränderna. Andra åtgärder var att rensa bort sten och block från älvfåran och anlägga flottningsrännor. Flottningen upphörde på slutet av 1960-talet men spåren finns kvar än idag.

Det går att se många lämningar efter flottningsepoken i naturreservatet. Vid Lassekrog och Kölen finns till exempel imponerande stenkistor.

Ut och njut!

I Mellanljusnans naturreservat finner du en känsla av vildmark. Du kan vandra långa stunder på Flottarstigen eller Ljusnanleden utan att stöta på vare sig bebyggelse eller människor. Reservatet bjuder på vackra vyer över forsar, branta älvbrinkar och skogsklädda åsar. Ibland tar lederna en avstickare in i den täta skogen, där marken täcks av mjuka mossmattor och trädstammarna är klädda av lavar. Och när det är dags för den obligatoriska fikapausen kan du välja mellan flera rastplatser med vindskydd. För den som vill prova fiskelyckan finns flera fina strömsträckor. Tänk på att det krävs fiskekort!

I naturreservatet finns flera vindskydd med eldstad, som här vid Knutnäsudden. Tänk på att ta med dig ved – det är inte tillåtet att plocka i skogen.

Skärvor från forntiden

Människan har i alla tider valt att bosätta sig vid vatten. Vid Mellanljusnan har människor levt och verkat sedan stenåldern. Gamla boplatser finns till exempel vid Kölströmmen och Skytesvallen. Här har arkeologer hittat skärvsten. De kantiga stenarna är lämningar efter stenar som upphettats vid till exempel matlagning och därefter gått sönder.

På båda sidor om Mellanljusnan finns markerade leder. Flottarstigen på södra sidan är 27 km lång och iordningställd med broar. Ljusnanleden på norra sidan är 24 km lång och mer äventyrlig vilket innebär att du kan behöva vada över vattendrag. Lederna binds samman av reservatets sex entréer. Helgonleden, som går mellan Uppsala och Trondheim, följer Flottarstigen parallellt fram till Laforsen.

Kom ihåg!

Var uppmärksam på att du i reservatet inte får:

- framföra motordrivna fordon annat än på väg som är avsedd för motorfordonstrafik,
- ta ved eller elda på hällar. Övrig eldning är endast tillåten med tillhandahållen ved eller om egen ved tagits med,
- bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående eller omkullfallna träd och buskar,
- skada, plocka eller samla in växter och svampar. Undantag gäller för bär-, matsvamp- och blomplockning för eget behov, med undantag för fridlysta och rödlistade arter,
- medvetet skada eller störa djurlivet, med undantag för tillåtet fiske.

Fullständiga föreskrifter finns på länsstyrelsens hemsida www.lansstyrelsen.se/gavleborg

Hitta hit

Vägarna fram till entrépunkterna är körbara för biltrafik under sommarhalvåret. Under annan tid på året (t ex under tjällossning och vintertid) kan vägarna hållas stängda eller lämnas oplogade.

Länsstyrelsen Gävleborg
801 70 Gävle
Telefon (växel): 010-225 10 00
Webbplats: www.lansstyrelsen.se/gavleborg

Syftet med naturreservatet är att bevara den biologiska mångfalden och att vårda och bevara den värdefulla naturmiljön, samt att tillgodose friluftslivets behov av områden. Naturreservatet omfattar natur som ingår i det europeiska nätverket Natura 2000.

Areal: 1041 ha varav 622 är land. **Beslutsår:** 2015.
Ägare: Enskilda, bolag och staten. **Förvaltare:** Länsstyrelsen Gävleborg.

Produktion: Naturcentrum AB 2015. **Foton:** Naturcentrum AB.
Illustrationer: M. Holmer. **Karta:** C. Lindkvist, Naturcentrum AB.

NATURRESERVAT I GÄVLEBORGS LÄN

Mellanljusnan

Vandra längs vattnet

Mellanljusnans naturreservat bjuder på dramatiska älvbrinkar, virvlande forsar och tät skog med mjuka mossmattor. På båda sidor om Mellanljusnan finns leder och flera naturskönt belägna vindskydd med eldstäder. Under din vandring har du chans att få se rariteter som bombmurkla och mosippa!

Hem för många

Längs med älven växer det mycket skog, som i princip stått orörd sedan timmerflottningen upphörde på 1960-talet. I älvskogen finns det gott om gamla träd och död ved och luften är fuktig. Därför trivs många ovanliga växter och djur här. På trädstammar och stubbar växer tickor och lavar. Hackspettar hackar fram insekter ur den murkna vreden. Och i de ihåliga träden bosätter sig ugglor.

Lunglav
Lobaria pulmonaria

Dofticka
Haploporus odorus

När det är fuktigt ute kan du förnimma doftickans anisdoft på långt håll. Fukten gör också att den storvuxna lunglaven blir vackert grönfärgad. Både dofticka och lunglav är signalarter. De visar att skogen där de finns har höga naturvärden.

Spännande växter

På flera håll i reservatet kan du hitta spännande växter. Utmed Mellanljusnans stränder växer fjällväxter som fjällvedel, fjällnejlika och Kung Karls spira. I raviner på älvens nordöstsida trivs gullpudra, dvärghäxört och orkidén skogsfru. Mosippan är en sällsynthet som blommar tidigt på våren. Den växer i tallskogens gläntor, bland annat vid Kasteln.

Mosippa
Pulsatilla vernalis

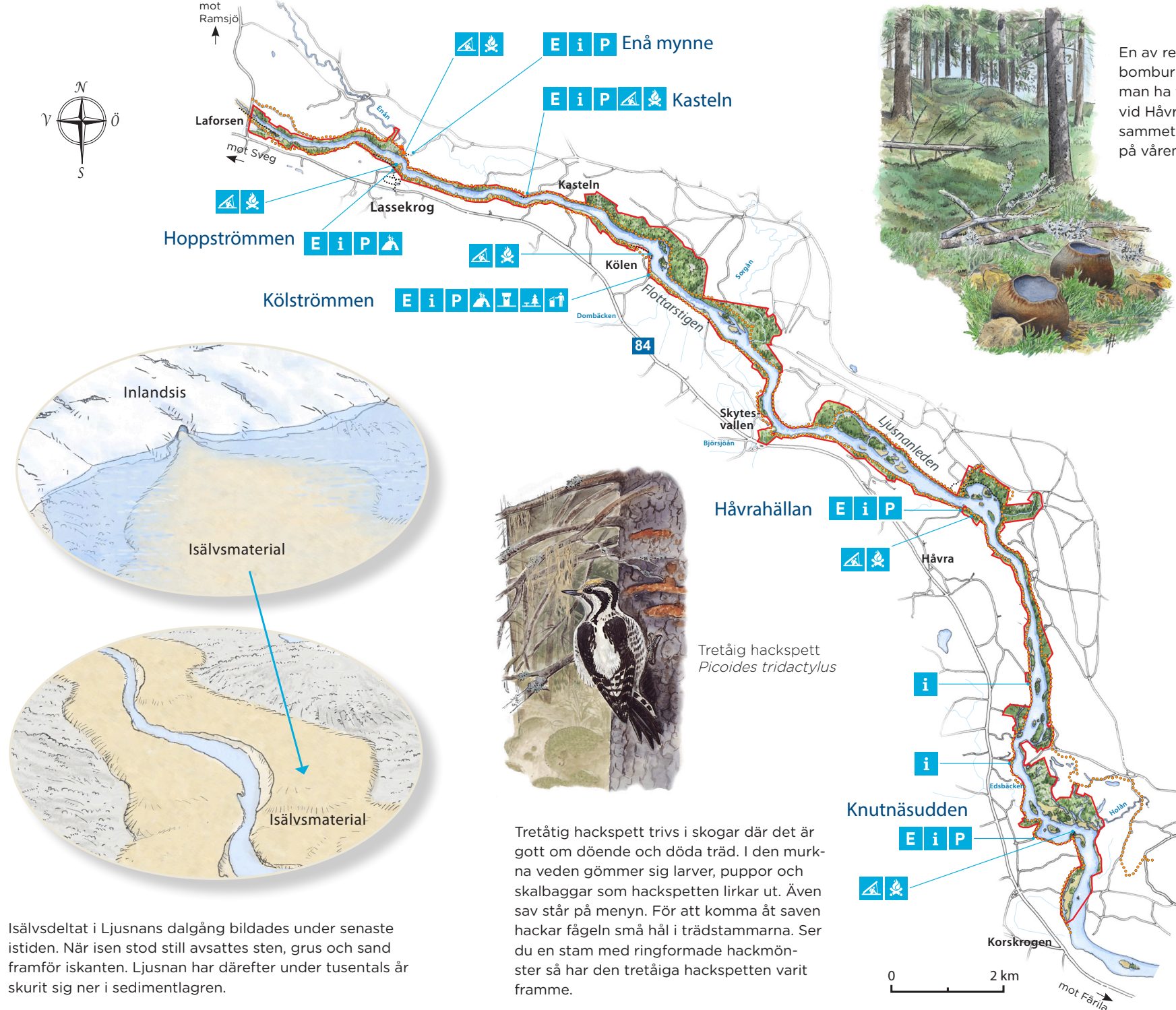
Fjällnejlika
Viscaria alpina

Fjällvedel
Astragalus alpinus

Fjällnejlika och fjällvedel växer på stränderna utmed Mellanljusnan. Som namnen antyder finner man vanligen dessa växter i fjällen.

Fascinerande geologi

I reservatet flyter Ljusnan fram genom länets största isälvsdelta. Sten, grus och sand har transporterats hit av isälvar under inlandsisen. Materialet avsattes framför den stillastående iskanten och ett isälvsdelta bildades, i form av en plåtå med branta sidor. Ljusnan har därefter skurit sig ned i deltats lager av sten, grus och sand. På flera platser utmed älven har vattnet skapat branta älvbrinkar, nipor.

Isälvsdeltat i Ljusnans dalgång bildades under senaste istiden. När isen stod still avsattes sten, grus och sand framför iskanten. Ljusnan har därefter under tusentals år skurit sig ner i sedimentlagren.

En av reservatets sällsynta arter är bomburklan. Denna säregna svamp kan man ha turen att stöta på bland annat vid Håvrahällan. Den chokladbruna, sammetslena murklan dyker upp tidigt på våren i den mossrika granskogen.

Bombmurkla
Sarcosoma globosum

Tretåig hackspett
Picoides tridactylus

- Reservatsgräns
- E** Entrépunkt
- i** Infoskylt
- P** Parkering
- Rastplats
- Eldplats
- Vindskydd
- Torrdass
- Soptunna
- Utsiktspunkt
- Väg
- ..... Vandringsled
- ..... Övrig stig